

Київський університет імені Бориса Грінченка  
Факультет права та міжнародних відносин  
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»  
Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи  
  
О.Б.Жильцов  
« \_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конфліктологія та теорія переговорів»

для студентів

спеціальності	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	291.00.01 Суспільні комунікації 291.00.02 Регіональні студії

Київ – 2023



**Розробник:**

Мельник Ганна Мирославівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка

**Викладач:**

Мельник Ганна Мирославівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин  
Протокол від «01» вересня 2022 року, № 1.

Завідувач кафедри міжнародних відносин

В.М. Яблонський

Робочу програму погоджено з гарантами освітніх програм 291.00.01 Суспільні комунікації та 291.00.02 Регіональні студії  
\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_. 2022 р.

Гарант освітньої програми Суспільні комунікації

І.Ю. Слюсаренко

Гарант освітньої програми Регіональні студії

М.М. Бессонова

Робочу програму перевірено  
\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_. 2022 р.

Заступник

декана

А.Ю. Нашинець-Наумова

**Пролонговано:**

на 2023/2024 н.р.

(Яблонський В.М.). «01» вересня 2023 р., протокол №1

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_). «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_). «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_\_

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Конфліктологія та теорія переговорів»</i>		
<i>Курс</i>	1	
<i>Семестр</i>	2	
<i>Обсяг кредитів</i>	4	
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	120	
<i>Аудиторні</i>	56	
<i>Модульний контроль</i>	8	
<i>Семестровий контроль</i>	-	
<i>Самостійна робота</i>	56	
<i>Форма семестрового контролю</i>	залік	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** вивчення дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів» є **надання майбутнім фахівцям** знань та вмінь визначення причин, функцій, основного змісту, умов виникнення та наслідків перебігу конфліктів, а також засобів їх вирішення й локалізації в сучасному світі.

### **Завдання:**

- формування у студентів здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- формування навичок працювати у команді, адаптації та дій в новій ситуації, міжособистісного спілкування у мультинаціональному та мультикультурному соціальному середовищі, емоційної стабільності, толерантності, викладу складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, застосування комунікативних дискурсів під час участі у переговорах та бесідах;
- вироблення навичок виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здійснювати самостійний пошук та оброблення інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань, ефективно використовувати інформаційні технології в соціальній і професійній діяльності.
- формування системних знань про основи конфліктології;
- ознайомлення з сучасними концепціями теорії конфліктів в міжнародних відносинах;
- опанування методології інформаційно-аналітичної роботи при вивченні сучасних міжнародних конфліктів;
- вироблення навичок дослідження і аналізу документів, які регламентують вирішення міжнародних конфліктів;
- ознайомлення з основними правилами проведення переговорів та основних протокольних складових переговорного процесу;
- формування вмінь та навичок студентів аналізувати перебіг переговорного процесу та прийняття рішень при переговорах.

Робота в Центрі «Дипломатично-протокольна служба» передбачає здійснення відбору, обробки та аналізу інформації, що стосується причин конфліктів, типів поведінки, основних етапів переговорного процесу і особливостей динаміки переговорів з метою засвоєння основних правил проведення зустрічей, бесід, переговорів, застосовуючи різні стратегії поведінки, прогнозування наслідків виникнення конфліктів різних типів, моделювання механізмів їх врегулювання та підготовка відповідних документів.

Відповідно до Стандарту вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та освітньо-професійної програми 291.00.01 «Суспільні комунікації» і освітньо-професійної програми 291.00.02 «Регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, освітній компонент «Конфліктологія та теорія переговорів» забезпечує формування наступних **загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:**

ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК3	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК4	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК5	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК7	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК10	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК13	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК1	Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин і суспільних комунікацій.
СК2	Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному
СК3	Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у

	міждисциплінарних дослідженнях
СК4	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав і суспільних комунікацій.
СК5	Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.
СК7	Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.
СК8	Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.
СК13	Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

### 3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- основні положення й категорії конфліктології;
- основні конфліктологічні концепції;
- динамічні й статичні характеристики конфліктів;
- причини, функції, умови й наслідки перебігу конфліктів і засоби врегулювання конфліктних ситуацій;
- соціальні та психологічні мотиви політичних конфліктів, форми використання конфліктів у вирішенні соціальних проблем;
- сучасні методи збору та опрацювання інформації про найпоширеніші конфлікти в соціумах і у світі вцілому;
- проблеми врегулювання конфліктів на різних рівнях.

**вміти:**

- оперувати найважливішими категоріями та поняттями конфліктології та теорії переговорів;
- застосовувати набуті знання у практичній діяльності;
- аналізувати і давати оцінку конкретним конфліктним ситуаціям у політичному процесі;
- знаходити шляхи й засоби попередження конфліктів;
- використовувати набуті навички контролю та вирішення конфліктів;

- проводити зустрічі, бесіди, переговори державною та іноземними мовами;
- працювати в мультинаціональному та мультикультурному середовищі;
- обґрунтовувати свою світоглядну та громадянську позицію при аналізі сучасної ситуації з урахуванням знань, отриманих при вивченні курсу «Конфліктологія та теорія переговорів»;
- приймати практичні рішення, щодо оптимального застосування набутих теоретичних знань при виконанні своїх професійних обов'язків;
- збагачувати власний світогляд шляхом самоосвіти, творчо працювати над поглибленням і вдосконаленням своїх знань.

Відповідно до Стандарту вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та освітньо-професійної програми 291.00.01 «Суспільні комунікації» і освітньо-професійної програми 291.00.02 «Регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти освітній компонент «Конфліктологія та теорія переговорів» забезпечує оволодіння такими **програмними результатами навчання:**

РН01	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.
РН02	Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.
РН03	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.
РН04	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.
РН06	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.
РН07	Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.
РН08	Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан

	міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.
РН09	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.
РН11	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні довідки.
РН13	Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.
РН14	Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин і суспільних комунікацій.
РН15	Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин і суспільних комунікацій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.
РН16	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.
РН17	Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.
РН19	Оцінювати ситуацію на міжнародній арені і знаходити відповідні рішення, враховуючи національні інтереси України.

У рамках вивчення дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів» здобувачі мають можливість сформулювати наступні **«соціальні навички»** (*soft skills*): здатність брати на себе відповідальність, вміння працювати в команді, навички комунікації, здатність працювати у критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, вміння управляти своїм часом, розуміння важливості вчасного виконання поставлених завдань, здатність логічно і критично мислити, креативність, самостійно приймати рішення.



## 4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
<b>Змістовий модуль 1. Конфліктологія як комплексна наука</b>						
Тема 1. Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів»	5	2	-	-	-	3
Тема 2. Історія становлення і розвитку конфліктології	9	4	2	-	-	3
Тема 3. Конфлікт як соціальне явище	5	2	-	-	-	3
Тема 4. Статична й динамічна характеристика конфліктів	7	2	2	-	-	3
Тема 5. Конфлікт як форма поведінки	7	2	-	2	-	3
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>35</b>	<b>12</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>-</b>	<b>15</b>
<b>Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти переговорів</b>						
Тема 6. Переговори в міжнародних відносинах	7	2	2	-	-	3
Тема 7. Основні характеристики переговорного процесу	5	2	-	-	-	3
Тема 8. Стратегія і тактика переговорного процесу	9	2	-	4	-	3
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>23</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>-</b>	<b>9</b>
<b>Змістовий модуль 3. Прикладні аспекти переговорів</b>						
Тема 9. Початок переговорів	6	2	-	-	-	4
Тема 10. Динаміка переговорного процесу	5	-	-	2	-	3
Тема 11. Психологія ведення переговорів	6	-	-	2	-	4
Тема 12. Завершення переговорів	8	2	2	-	-	4
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>27</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>15</b>
<b>Змістовий модуль 4. Проблеми вирішення конфліктів</b>						
Тема 13. Внутрішньоособисті та міжособові конфлікти	8	-	-	4	-	4
Тема 14. Групові та міжгрупові конфлікти	6	-	-	2	-	4
Тема 15. Політичні конфлікти	5	2	-	-	-	3
Тема 16. Етнонаціональні конфлікти	5	2	-	-	-	3
Тема 17. Міжнародні конфлікти	9	2	2	2	-	3

Модульний контроль	2					
<b>Разом</b>	<b>35</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>8</b>	<b>-</b>	<b>17</b>
<b>Усього</b>	<b>120</b>	<b>28</b>	<b>10</b>	<b>18</b>	<b>-</b>	<b>56</b>

## **5. Програма навчальної дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів»**

### **Змістовий модуль 1. Конфліктологія як комплексна наука**

#### **Тема 1. Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів».**

Предмет, об'єкт та завдання курсу “Конфліктологія та теорія переговорів”. Методологічна основа курсу. Періодизація і структура курсу. Основні поняття та категорії. Історіографія до курсу “Конфліктологія та теорія переговорів”.

#### **Тема 2. Історія становлення і розвитку конфліктології.**

Знання про природу конфліктів у давньому світі та античному суспільстві. Конфлікти в дослідженнях періоду середньовіччя та Нового часу. Сучасні теорії конфліктології. Розвиток конфліктології в Україні. Основні методологічні підходи вітчизняної й західної конфліктології. Новітні тенденції конфліктологічних досліджень.

#### **Тема 3. Конфлікт як соціальне явище.**

Поняття “конфлікт” та “соціальний конфлікт”. Характерні ознаки конфлікту. Форми та рівні прояву конфлікту. Гострота конфлікту. Етапи протікання конфлікту. Тривалість конфлікту. Наслідки соціального конфлікту.

#### **Тема 4. Статична й динамічна характеристика конфліктів.**

Причини та умови виникнення конфлікту. Класифікація причин конфліктів М.Дойча. Класифікація причин конфліктів В.Лінкольна.

Соціально-психологічні фактори виникнення конфлікту. Мета конфлікту та її роль у ньому. Структура та динаміка конфлікту. Функції конфлікту.

### **Тема 5. Конфлікт як форма поведінки.**

Характеристика та типологія поведінки в конфлікті. Типологія поведінки в конфлікті Томаса-Кілменна. Соціально-статусні розбіжності поведінки в конфліктах. Учасники конфлікту за соціальним складом. Конфлікти у системі управління (вертикальні, горизонтальні). Основні підходи до розуміння причин конфліктів.

## **Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти переговорів**

### **Тема 6. Переговори в міжнародних відносинах.**

Соціальна природа феномену переговорів. Етапи становлення інституту переговорів. Аспекти переговорів. Моральні принципи ведення переговорів. Основні підходи до дослідження переговорів. Теорія мистецтва дипломатичних переговорів Г. Моргентау. Теорія переговорів К.Райта "залізний кулак в оксамитовій рукавичці". Погляди на переговорний процес Р. Фішера та У. Юрі.

### **Тема 7. Основні характеристики переговорного процесу.**

Види і функції переговорів. Суб'єкти і предмет переговорів. Позичії і пропозиції у переговорах. Поняття "результат" переговорів. Сутність, типи, прийоми переговорів та підготовка до їх проведення. Характеристика переговорного процесу у міжнародних відносинах. Способи ведення міжнародних переговорів. Особливості переговорного процесу в міжнародних відносинах.

### **Тема 8. Стратегія і тактика переговорного процесу.**

Сутність понять "стратегія" і "тактика" переговорного процесу. Стратегії поведінки на переговорах в концепції К. Томаса-Р. Кіллена.

Стратегії поведінки на переговорах у рамках співпраці. Прийоми конструктивної тактики на переговорах у рамках співпраці.

### **Змістовий модуль 3. Прикладні аспекти переговорів.**

#### **Тема 9. Початок переговорів**

Розміщення учасників переговорів. Обговорення процедури і регламенту переговорів. Узгодження порядку денного. Визначення спільних інтересів. Пакети пропозицій.

#### **Тема 10. Динаміка переговорного процесу.**

Формування предмету переговорів, підготовка до їх ведення. Основні етапи переговорного процесу та діяльність учасників переговорів. Особливості динаміки переговорів.

#### **Тема 11. Психологія ведення переговорів.**

Підготовка до переговорів. Психологічні механізми переговорів. Психологічні умови і чинники ведення переговорів. Стратегії ведення конфронтаційних переговорів. Тактика ведення конфронтаційних переговорів.

#### **Тема 12. Завершення переговорів.**

Поняття "результат" переговорів. Критерії успішності переговорів. Угода, укладання угоди. Психотехнологія завершення переговорів. Аналіз результатів переговорів.

### **Змістовий модуль 4. Проблеми вирішення конфліктів**

#### **Тема 13. Внутрішньоособисті та міжособові конфлікти.**

Внутрішньоособистісний конфлікт: сутність і проблеми попередження і розв'язання. Різновиди внутрішньоособистісних конфліктів. Класифікація Е.М. Бабосова змістової сторони

внутрішньоособистісного конфлікту. Міжособові конфлікти в сучасному суспільстві. Спільні риси і специфічні відмінності міжособових конфліктів. Основні форми міжособових конфліктів. Умови вирішення міжособових конфліктів.

#### **Тема 14. Групові та міжгрупові конфлікти.**

Сутність та типологія групових конфліктів. Види групових конфліктів. Внутрішньогрупові конфлікти. Міжгрупові конфлікти. Підходи до досліджень міжгрупової взаємодії. Специфіка структури міжгрупового конфлікту. Конфлікти в організаціях. Чинники виникнення конфліктів в організаціях. Структура конфлікту в організації. Типологія конфліктів в організації. Інноваційні конфлікти. Способи запобігання і розв'язання інноваційних конфліктів. Сімейні конфлікти. Чинники загострення проблем формування та розвитку сімей. Конфлікт поколінь.

#### **Тема 15. Політичні конфлікти.**

Політичні конфлікти та їх особливості. Структура політичного конфлікту. Типологія політичних конфліктів. Горизонтальні політичні конфлікти. Вертикальні політичні конфлікти. Види політичних конфліктів: конфлікти цінностей і конфлікти інтересів. Політичні конфлікти в тоталітарних і демократичних системах. Революція як різновид політичних конфліктів.

#### **Тема 16. Етнонаціональні конфлікти.**

Сутність і причини етнонаціональних конфліктів. Структура, типологія, динаміка етнонаціональних конфліктів. Схема розгортання етнополітичного конфлікту. Примордіалістський та інструменталістський підходи у вивченні етнічних конфліктів. Етнічний та регіональний сепаратизм. Форми макрополітичного регулювання етнополітичних конфліктів (за А. Аклаєвим). Особливості врегулювання етнополітичних

конфліктів. Основні риси сучасних етнонаціональних конфліктів. Шляхи розв'язання та управління етнонаціональними конфліктами в сучасному світі.

### **Тема 17. Міжнародні конфлікти.**

Поняття та основні підходи до вивчення міжнародних конфліктів. Типологія міжнародних конфліктів. Теорії дослідження міжнародних конфліктів. Складові та функції міжнародних конфліктів. Фази міжнародного конфлікту. Сучасні «гібридні війни». Шляхи врегулювання міжнародних конфліктів.

## **6.Контроль навчальних досягнень**

### **6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

#### **Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю**

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Всього
			Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць	Макс. кількість	
1	Відвідування лекцій	1	6	6	3	3	2	2	3	3	14
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	1	1	1	1	5
3	Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	2	2	4	4	9
4	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	1	10	1	10	1	10	50
5	Робота на практичних заняттях	10	1	10	2	20	2	20	4	40	90
6	Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	3	15	4	20	5	25	85
7	Виконання модульної	25	1	25	1	25	1	25	1	25	100

контрольної роботи											
Макс. кількість балів за видами діяльності студента	-	-	89	-	76	-	80	-	108	353	
<b>Разом:</b>	<b>353</b>										
	<b>Розрахунок коефіцієнта: <math>353 : 100 = 3,53</math></b>										

## 6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Бали
<b>Змістовий модуль 1. Конфліктологія як комплексна наука</b>		<b>25</b>
1	Користуючись довідковою літературою підготувати глосарій основних понять та категорій конфліктології та теорії переговорів	5
2	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Теоретичні і прикладні аспекти становлення та розвитку конфліктології»	5
3	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Проблема конфліктів в дослідженнях сучасних вчених»	5
4	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Соціально-статусні розбіжності поведінки в конфліктах».	5
5	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Характерні ознаки конфлікту».	5
<b>Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти переговорів</b>		<b>15</b>
6	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Міжнародні дипломатичні переговори як головний інструмент встановлення, підтримки і розвитку відносин між державами».	5
7	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні етапи переговорного процесу та діяльність учасників переговорів».	5
8	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Стилі ведення переговорів».	5
<b>Змістовий модуль 3. Прикладні аспекти переговорів</b>		<b>20</b>
9	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Особливості міжнародних ділових переговорів».	5
10	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Роль і форми участі транснаціональних корпорацій в міжнародному переговорному процесі».	5
11	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Стиль ведення переговорів: особистісний, професійний та національний».	5
12	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Медіаторство та його роль у політичному процесі».	5
<b>Змістовий модуль 4. Проблеми вирішення конфліктів</b>		<b>25</b>
13	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Психологічні аспекти переговорного процесу».	5
14	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Національні	5

	особливості ведення переговорів».	
15	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Напрями інформаційної політики та програмної діяльності міжнародних організацій у вирішенні конфліктів».	5
16	Підготуйте доповідь-презентацію «Міжнародні дипломатичні переговори як головний інструмент встановлення, підтримки і розвитку відносин між державами».	5
17	Підготуйте доповідь-презентацію «Способи запобігання і розв'язання інноваційних конфліктів».	5
<b>Разом</b>		<b>85</b>

### **6.3. Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях**

Поточне оцінювання знань студентів під час *семінарського та практичного занять* здійснюється за 10-бальною шкалою.

10-9 - матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови, студент може пов'язати теоретичний матеріал із життєвими проблемами. Підготовлена презентація.

8-7– проблема розкрита достатньо повно, матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови, але є огріхи у оформленні.

6-5 – проблема розкрита загалом, матеріал викладений недостатньо чітко, логічно, послідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні.

4-3 – проблема частково розкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні. Не використана додаткова джерельна база.

2-1 – проблема майже нерозкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, без дотримання норм літературної мови, є помилки у оформленні.

Доповнення до одного із питань семінару оцінюється від 2 до 5 балів.

### **6.4. Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях**

10-9 - документ написаний з дотриманням вимог, структурований, матеріал викладений логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови. Поданий список використаної літератури.

8-7– документ написаний з дотриманням вимог, проблема розкрита достатньо повно, матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови, але є огріхи у оформленні.



6-5 – проблема розкрита загалом, матеріал викладений недостатньо чітко, логічно, послідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні.

4-3 – документ не структурований, проблема частково розкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні.

2-1 – не витримана структура документу, проблема майже нерозкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, без дотримання норм літературної мови, є помилки у оформленні.

### **6.5. Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи**

5 – проблема розкрита повністю, матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови та вимог оформлення.

4 – проблема розкрита достатньо повно, матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови, але є огріхи у оформленні.

3 – проблема розкрита загалом, матеріал викладений недостатньо чітко, логічно, послідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні.

2 – проблема частково розкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні.

1 – проблема майже нерозкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, без дотримання норм літературної мови, є помилки

### **6.6. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється у письмовому вигляді. 25 тестових питань (1 бал за правильну відповідь).

### **6.7. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Оцінювання знань студентів з урахуванням вимог Болонської декларації здійснюється за **100**-бальною шкалою. Завдання поточного контролю (усні відповіді, наукові доповіді, реферати, доповнення, участь у дискусіях, підготовка до семінарських і практичних занять, виконані завдання для самостійної роботи, поточного модульного контролю) оцінюються в діапазоні від **0** до **100** балів.

Виконання всіх видів робіт є обов'язковим для студента. Студент не допускається до заліку, якщо за результатами поточного контролю набирає менше **35** балів.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів» здійснюється у формі заліку.

### **6.8. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.**

1. Охарактеризуйте основні принципи дослідження конфлікту.
2. Обґрунтуйте основні причини виникнення сучасних міжнародних конфліктів.
3. Охарактеризуйте конфліктологічну концепцію і вчення про функції соціального конфлікту Л. Козера.
4. Проаналізуйте основні причини сучасних міжнаціональних конфліктів.
5. Охарактеризуйте методологічні підходи вітчизняної й західної конфліктології.
6. Проаналізуйте причини міжособових конфліктів.
7. Охарактеризуйте конфліктологічну концепцію „конфлікту й консенсусу в сучасних суспільних процесах” С. М. Ліпсета.
8. Проаналізуйте методи запобігання конфліктів.
9. Охарактеризуйте конфліктологічні концепції Г. Зіммеля, Р. Дарендорфа.
10. Проаналізуйте основні складові конфлікту.
11. Проаналізуйте шляхи досягнення миру, порівнявши підходи Т.Гоббса та І.Канта.
12. Порівняйте концепції міжнародного конфлікту Р.Дарендорфа та Г.Зіммеля.
13. Визначте функції внутрішньоособистісних конфліктів.
14. Поясніть чинники загострення проблем формування та розвитку сімей.
15. Зробіть порівняльний аналіз поглядів на конфлікт Л.Козера і Р.Дарендорфа.
16. Проаналізуйте основні причини сучасних етнополітичних конфліктів.

17. Проаналізуйте причини конфліктів у теоріях К.Бодінга та А.Рапопорта.
18. Дайте пояснення поняття «конфлікт» і визначте форми та рівні прояву конфлікту.
19. Дайте пояснення визначенню поняття внутрішньогрупові конфлікти.
20. Проаналізуйте різновиди стратегій переговорів.
21. Визначте класифікацію причин конфліктів М.Дойча.
22. Проаналізуйте типи переговорів залежно від учасників переговорного процесу.
23. Визначте класифікацію причин конфліктів В.Лінкольна.
24. Розкрийте соціально-психологічні фактори виникнення конфлікту.
25. Проаналізуйте основні принципи посередництва.
26. Обґрунтуйте специфіку структури міжгрупового конфлікту.
27. Охарактеризуйте типологію поведінки в конфлікті Томаса-Кілменна.
28. Охарактеризуйте види групових конфліктів.
29. Проаналізуйте основні причини виникнення сучасних політичних конфліктів.
30. Поясніть чинники виникнення конфліктів в організаціях.
31. Обґрунтуйте роль і значення переговорів у політиці й суспільному житті.
32. Назвіть та схарактеризуйте способи запобігання і розв'язання інноваційних конфліктів.
33. Обґрунтуйте роль національної ідентичності у розвитку міжнаціональних конфліктів.
34. Назвіть та охарактеризуйте фактори, що створюють фон для виникнення та розвитку конфлікту.
35. Проаналізуйте структуру переговорів.
36. Визначте причини та умови виникнення конфлікту.
37. Обґрунтуйте відмінності між поняттями «посередництво», «надання добрих послуг», «арбітраж».
38. Обґрунтуйте особливості переговорів в умовах конфлікту.

## 6.9 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

## 7. Навчально-методична карта дисципліни

### «Конфліктологія та теорія переговорів»

Разом: 120 год., із них: лекції - 28 год., семінарські заняття - 10 год., практичні заняття – 18 год., самостійна робота - 56 год., модульний контроль - 8 год.

Модулі (назви, бали)	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
	Лекції (теми, бали)	1/1 2/2 3/1	4/1 5/1	6/1 7/1	8/1	9/1	12/1	15/1 16/1
Семінарські заняття (теми, бали)	2/11	4/11	6/11			12/11		17/11
Практичні заняття (теми, бали)			5/11	8/22	10/11	11/11	13/22 14/11	17/11
Самостійна робота (вид, бали)	25		15		20		25	
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна к/р. 25		Модульна к/р. 25		Модульна к/р. 25		Модульна к/р. 25	
Разом	78		87		80		108	
Поточний контроль	Залік							

## 8. Рекомендовані джерела

### Основна (базова)

1. Головатий М. Ф. Політична психологія: підручник / М. Ф. Головатий. - 2-е вид. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 399 с.

1. *Конфліктологія: навчальний посібник / Г. В. Гребеньков [та ін.] ; ред. Г. В. Гребеньков. - Львів : Магнолія, 2018. - 228 с.*
2. *Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник / Т. П. Яхно, І. О. Куревіна. - Київ : Центр учбової літератури, 2021. - 168 с.*
3. *Негрей М. В. Теорія прийняття рішення: навчальний посібник / М. В. Негрей, К. Л. Тужик. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 271 с.*
4. *Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник / Г. С. Онуфрієнко. - 2-е вид., перероб. і доп. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 624 с.*
5. *Психологія конфлікту: навчальний посібник / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - 3-є вид. - Київ : Каравела, 2016. - 303 с.*

#### **Додаткова**

1. Андрієвський Т.Г. Цілі російсько-української гібридної війни // Політичне життя. – 2018. - №2. – С. 103-108. <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5961>
1. Балтаджи П.М., Матвеева Л.Г. Війна як форма соціального конфлікту // Південноукраїнський правничий часопис. 2022. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/1-2/4.pdf>
2. *Бистрицький Є. Громадські протести в контексті державотворення / Є. Бистрицький, І. Бекешикіна, О. Білий // Філософська думка : український наук.-теорет. часопис. - 2018. - № 1. - С. 6-46.*
3. *Вирішення конфліктів : навч. посіб. / Західноукр. ресурс. центр ; [упоряд. М. Філяк]. - Львів : ЗУРІЦ, 2016. – 96 с.*
4. *Геноциди та етнічні конфлікти у ХХ ст.: матеріали кругл. столу до 100-ї річниці геноциду вірм. народу на теренах Осман. імперії, [Запоріжжя, 17 квіт. 2015 р.] / [редкол: В. І. Мільчев та ін.] ; Запоріз. нац. ун-т, Іст. ф-т, Каф. всесвіт. історії та міжнар. відносин [та ін.]. - Запоріжжя : [б. в.], 2015. – 172 с.*
5. Герасимович В. А. Національний стиль як невід’ємний атрибут процесу політичних переговорів / В. А. Герасимович // Політикус. - 2016. - Вип. 2. - С. 60-62. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit\\_2016\\_2\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2016_2_14)

6. Герасимович В. А. Особливості участі "третьої сторони" у політичному переговорному процесі / В. А. Герасимович // Гілея: науковий вісник. - 2016. - Вип. 113. - С. 336-339. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya\\_2016\\_113\\_87](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_113_87)
7. Губицький Л., Мельник Г. Конфліктна позиція Угорщини у відносинах з Україною: принципи і причини. *Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва*. Матеріали міжнародної наукової конференції (Львів, 20 грудня 2023 року) / Упорядники: Мальський М.З., Кучик О.С., Вовк Р.В. Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2023. С. 51-55.
8. Смеляненко Л. М. Конфліктологія [Електронний ресурс] навч. посібник / Л. М. Смеляненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко. – Режим доступу : [http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/yemelyanenko\\_konfliktolohiya/index.htm](http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/yemelyanenko_konfliktolohiya/index.htm).
9. Завацька Н. Є. Внутрішні конфлікти особистості в юнацькому віці та її соціальна компетентність : монографія / [Н. Є. Завацька, І. Є. Жигаренко, В. Е Чуловський; за ред. Н. Є. Завацької] ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2017. - 220 с.
10. Завгородня Ю.В. Трансформаційні уявлення про конфлікт в політичних процесах // Актуальні проблеми політики. - 2022. - Вип. 69. - С. 61-64. - [Електронний ресурс] Режим доступу: [http://app.nuoua.od.ua/archive/69\\_2022/9.pdf](http://app.nuoua.od.ua/archive/69_2022/9.pdf)
11. Зарицька В. В. Психологія конфлікту: навч. посіб. / В. В. Зарицька ; Клас. приват. ун-т. - Запоріжжя ; Одеса : Гельветика, 2019. - 379 с.
12. Захарчин Г. М. Управління конфліктами: навч. посіб. / Г. М. Захарчин, Р. О. Винничук ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., допов. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 191 с.

13. Іжнін І.І. Міжнародні конфлікти (кінець ХІХ - перша половина ХХ століття): підручник / І. Іжнін, С. Пик, К. Поліщук ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. - 448 с.
14. Інтерпретації російсько-українського конфлікту в західних наукових і експертно-аналітичних працях / [В. Кулик та ін.] ; за ред. Володимира Кулика ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : ІПіЕНД, 2020. – 325 с.
15. Карлов Т. Удосконалення механізмів управління конфліктами у взаємодії органів влади та громадськості в Україні: регіональний підхід / Тимофій Карлов // Держ. упр. та місц. самоврядування : зб. наук. пр. – 2018. – Вип 3(38). – С. 69 – 74.
16. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей / Пер. з англ. – К.: Країна мрій, 2015. – 256 с.
17. Коваленко А. Б. Психологічні умови гармонізації стосунків підлітків з батьками / А. Б. Коваленко, Н. І. Рогаль // Український психологічний журнал. - 2016. - № 2. - С. 52-62. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukpsj\\_2016\\_2\\_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukpsj_2016_2_7).
18. Коваленко Д. В. Конфліктологія [Електронний ресурс] : навч. посібник / Д. В. Коваленко, І. М. Шалімова, О. М. Керницький, В. А. Бурбега. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com/85341/psihologiya/konfliktologiya>.
19. Конглер Д. Мистецтво переконання. – К.: Книголав, 2017. – 88 с.
20. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – 343 с.
21. Конфліктологія та медіація : навч. посіб. / уклад. В. І. Докаш ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ : Рута, 2018. – 247 с.
22. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України / Г. І. Луцишин. - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. - 200 с.

23. Коулман П. Т. Результативний конфлікт. Невзгода - це сила, що працює на вас / Пітер Т. Коулман, Роберт Фергюсон ; пер. з англ. Інни Софієнко. - Київ : Наш Формат, 2016. - 313 с.
24. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Захист прав національних у Республіці Польща: аналіз законодавства // Європейські та міжнародні підходи до захисту прав людини. - Київ, 2017. – С. 68-73.
25. Мельник Г.М. Захист прав національних меншин Словацької Республіки: аналіз законодавства // Пам'ятки історії та культури слов'ян. Збірник наукових праць / Заг. ред. Ю.М. Алексєєв. Київ: ВПК «Експрес-поліграф», 2013. - С.110-112.
26. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Право смислів та смисли права: широкі тракти порозуміння України та Польщі // Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин. - Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. - С.71-75.
27. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Практико-орієнтоване навчання як складова системи забезпечення якості вищої освіти (на прикладі вивчення дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів»). Вища освіта України в контексті цивілізаційних змін та викликів: стан, проблеми, перспективи розвитку : матеріали Всеукр. дист. наук.-прак. конф., 1 жовтня 2020 р. Київ: [Електронне видання], 2020. С. 248-251.
28. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Український досвід конвергенції цивілізаційних смислів // Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин. - Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. – С. 94-98.
29. Михальська В.В. Міжнародний вплив на політику управління постконфліктними територіями // Політичне життя. – 2017. - №3. – С. 65-69. <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4079>
30. Омельченко В. В. Соціальна психологія та конфліктологія: навч. посіб. / В. В. Омельченко. Ч. 2 : Конфліктологія. - Харків : ХНУРЕ, 2020. - 64 с.



31. Орлянський В. С. Конфліктологія [Електронний ресурс] : навч. посібник / В. С. Орлянський. - Режим доступу : <http://westudents.com.ua/knigi/510-konflktologya-orlyanskiy-BC.html>.
32. Партико Н. В. Психологія конфліктів: навч. посіб. / Н. В. Партико ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 131 с.
33. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці [Електронний ресурс] : Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. - Режим доступу : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31879>
34. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла / Пер. з англ. – К.: КМ-Букс, 2017. – 416 с.
35. Політичні конфлікти та кризи: мобілізаційні чинники громадянської активності: монографія / [Г. П. Щедрова та ін.] ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпро : Ун-т ім. А. Нобеля, 2019. – 199 с.
36. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
37. Психологія соціальних і політичних конфліктів: навч. посіб. / уклад. С. С. Доскач ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2018. - 111 с.
38. Скібіцька Л. І. Конфліктологія [Електронний ресурс] : навч. посібник / Л. І. Скібіцька. - Режим доступу : <http://subject.com.ua/pdf/151.html>.
39. Слюсаренко І.Ю. Проблема захисту міжнародним співтовариством культурних цінностей під час збройного конфлікту в Косово та Метохії в 1999-2004 роках / Ірина Юріївна Слюсаренко // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Випуск 78. – К., 2013.– 2013. – С. 407-410.
40. Соціальні конфлікти. Словник-довідник / С. О. Гарькавець. - Сєверодонецьк : СНУ, 2020. - 120 с.
41. Спільнота в умовах воєнного конфлікту: психологічні стратегії адаптації : [колект.] монографія / [Л. М. Коробка та ін.] ; за наук. ред. канд. психол. наук Л. М. Коробки ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. - Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 284 с.

42. Сташук К. 17 кроків у конфлікті. Способи управління конфліктною ситуацією / К. Сташук // Управління освітою: часопис для керівників освітньої галузі. - 2017. - № 4. - С. 53-56.
43. Стрельцов Є.Л. До питання про сутність та види міжнародних конфліктів // Юридичний вісник. - 2014. - № 4 (33). – С. 133-137.
44. Сучасний конфлікт-менеджмент: монографія / І. В. Барабанов, Т. Є. Андрєєва, О. О. Гетьман ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Панов А. М., 2019. - 200 с.
45. Теорія прийняття рішень: підручник / М. П. Бутко [та ін.] ; ред. М. П. Бутко. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 356 с.
46. Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є.Б. Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. – 240 с.
47. Фішер Р., Юрі В. Шлях до «ТАК». Як вести переговори не здаючи позицій / Пер. з англ. Р. Фішер, В. Юрі, Б. Паттон. – К.: Основи, 2016. – 220 с.
48. Ясна І. Пост сучасні соціальні конфлікти: спроби концептуалізації / І. Ясна // Філософська думка. - 2016. - № 4. - С. 104-117.
49. Booth R., Weaver M., Hern A., Walker S. Russia used hundreds of fake accounts to tweet about Brexit, data shows [Електронний ресурс] // The Guardian. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/world/2017/nov/14/how-400-russia-run-fake-accounts-posted-bogus-brexit-tweets>
50. Conflict Theory (IntroBooks, 19 лют. 2018) [Електронний ресурс]. [https://books.google.com.ua/books?id=QcdMDwAAQBAJ&dq=conflict+theory&hl=uk&source=gbs\\_navlinks\\_s](https://books.google.com.ua/books?id=QcdMDwAAQBAJ&dq=conflict+theory&hl=uk&source=gbs_navlinks_s)
51. Conflictology: Systems, Institutions, and Mechanisms in Africa (Francis Onditi., Rowman & Littlefield, 28 трав. 2020 р) [Електронний ресурс]. [https://books.google.com.ua/books?id=cWnnDwAAQBAJ&dq=Conflictology&hl=uk&source=gbs\\_navlinks\\_s](https://books.google.com.ua/books?id=cWnnDwAAQBAJ&dq=Conflictology&hl=uk&source=gbs_navlinks_s)

52. Daniels L. How Russia hacked the French election. [Електронний ресурс] // POLITICO. – Режим доступу: <https://www.politico.eu/article/france-election-2017-russia-hacked-cyberattacks/>
53. European Parliament resolution of 23 November 2016 on EU strategic communication to counteract propaganda against it by third parties (2016/2030(INI)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0441+0+DOC+XML+V0//EN>
54. Kupfer Schneider A., Lewicki Roy J. The Past and Future Challenges of Negotiation Theory, 2016. [Електронний ресурс]. <https://core.ac.uk/download/pdf/161947489.pdf>

*Курсивом відзначено позиції рекомендованих джерел, наявних у*